

Nieuwsbrief augustus 2013

En...ben je gelukkig?, vraag ik vol interesse aan Lili, terwijl ik me moet concentreren op mijn ademhaling. Ik lig namelijk op een stenen vloer verhit door een groot houtvuur en omgeven door dikke kleimuren. Het is pikdonker en de hitte overdondert me een beetje, hoewel ik het wel herken. Het is de traditionele sauna, Temazcal, die op zijn minst één keer per week door families gebruikt wordt. Een grondig reinigingsritueel waar stenen om te schrobben aan te pas komen en verscheidenen wasbeurten elkaar opvolgen, tot je huid glanst van schoonheid.

Er wordt altijd wel een lach onderdrukt als de *señora* van de familie mijn lijf, zonder gêne, onder handen neemt en de lagen vergrond vel van me afschrobt. “Maestra Ina is zeer vuil”, giechelen de kinderen dan, een beetje verbaast, want ik zou toch moeten weten dat de dagelijkse douche alleen maar dient om het zweet weg te wassen. En terwijl ik voor de derde keer onder handen genomen word kan ik het niet helpen het spijtige contrast op te merken tussen de nette persoonlijke hygiëne en de puinhopen vervuiling langs de straten, in de velden of in de achtertuinen van de families. Waar komt deze achteloosheid tegenover het natuurschoon vandaan? Waarom deze onverschilligheid ten opzichte van het vuilnis in de velden? Zien ze dan ook niet dat de rivierbedden vervuild zijn? Een groot raadsel dat ik al meerdere malen heb proberen te achterhalen maar ik slaag er niet in. Gelukkig zie ik dat de vuilnisbrigade die ik met de jongeren van het programma heb opgestart met enthousiasme wordt uitgevoerd. Ik kan alleen maar hopen dat dit een begin is van een relatie tussen de jongeren en hun omgeving gebaseerd op respect en verantwoordelijkheid.

Maar ik wijk af. Het is heet op de stenen en ik krijg een emmer met koud water om mijn hoofd wat te verfrissen. Lili daarentegen wordt met een kruidenmengsel ingesmeerd, gemasseerd en in doeken gewikkeld om extra te zweeten. Het is een ritueel voor pas bevallen vrouwen. Lili is twee weken geleden van een dochttertje bevallen. Ik ken de familie goed en merk op dat haar broertje die nog geen drie jaar is dus nonkel is geworden, en dat haar moeder die nu ook oma is nog steeds een driejarige onder haar hoede heeft. Generaties die door mekaar lopen, dat is heel normaal in rurale gemeenschappen in Mexico. Dochters die vanaf vroege leeftijd huishoudelijke taken worden toevertrouwd en niet worden gestimuleerd om op school te presteren. Die dochters die dan op jonge leeftijd moeder worden en hun scholing voorgoed verlaten. De familiale economie baseert zich op de werkkraft van de jonge gasten die op de velden maïs en bonen verbouwen voor eigen verbruik of voor verkoop, of die in de nabije steengroeve vulkaanstenen kappen. Het is hard werken. Ze moeten lange dagen kloppen om rond te komen. En dan loert er de verleiding om naar het noorden te emigreren, het lot te tarten, alles achter te laten en de groene biljetten te gaan zoeken in de VS, met het risico nooit meer terug te komen.

Terwijl ik zo uren in deze badplaats vertoef, tussen vrouwen van alle leeftijden, luisterend naar de laatste nieuwsjes van het dorp, terwijl emmers met heet en koud water worden aangehaald, een glaasje bier of coca cola wordt ingeschonken, en baby's met alle natuurlijkheid aan de borst worden gelegd, beleef ik het gezegde *samen maakt sterk*. Ik voel aan dat het hechte netwerk die tussen families wordt geweven een zekere bescherming geeft tegen de harde realiteit erbuiten. Een verbondenheid tussen families als sociale zekerheid. De fameuse Mexicaanse *fiestas* zijn daar goede voorbeelden van. Een *fiesta* is een feest waar honderden mensen in overvloed eten, drinken en dansen. Soms dagen lang. Het is het soort van compromis dat je niet alleen aankan. Je doet beroep

op verscheidenen families in de vorm van *padrino/madrina* (meter/peter) die dan verantwoordelijk worden voor een bepaald onderdeel van het feest: de taart, of de drank, of de *recuerdos* (kleine soeverniers van het feest). Er bestaan vele rituelen, lang voor de dag van het feest, die ervoor zorgen dat er een degelijke relatie wordt gesmeed tussen de familie en de *padrinos/madrinas*. En na het feest ben je niet meer *Dona Ina* maar *comadrita*, een innige verbinding in co-moederschap/co-familie. Je ziet dan ook geen straatkinderen in de dorpen, of weeskinderen, er bestaan ook geen rusthuizen; dit sociale netwerk vangt ze op.

Ik mijmer over hoe dit netwerk gebaseerd op vertrouwen en respect onder druk komt te staan door de dollar die je de optie geeft je zekerheid te kopen en niet te investeren in de relatie. Plots merk ik op dat de gloed van de zonnestralen die de schemerdonkere ruimte vullen verandert van intensiteit. De avond valt en het tijdloze gevoel verdwijnt. En onder het zorgzame advies mijn hoofd goed te bedekken, geen koud water te drinken of zelfs aan te raken en goed uit te rusten stap ik naar huis, omringd door mijn kwispelende honden, die trouw op me hebben gewacht, al die uren lang.

Vele vragen die onbeantwoord blijven, maar een gevoel van voldoening na het genieten van de simpele dingen van het leven: vuur, water, lucht en de wijsheid van deze fascinerende vrouwen uit Tecuanipan. Gracias!